

SPRÅKPLAN

for

barnehage og skole

BIRKENES KOMMUNE

Å mektige feer!

Gi mitt barn i faddergave ikke bare helse og skjønnhet og rikdom
Og alt det der som dere pleier å komme stikkende med.

Gi mitt barn lesehunger, det ber jeg om med brennende hjerte!

For jeg ville så gjerne at mitt barn skal få nøklene til
eventyrlandet, hvor man kan hente den skjønneste av alle gleder.

- slik burde hver eneste mamma tenke.

Astrid Lindgren

INNHold

1. Forord

2. Barnehagen

- Rammeplanen med prosessmål
- Språkplan for førskolebarn

3. Skolen

- Kunnskapsløftet med kompetansemål og skolens læringsmål
- Språkplan for 1.trinn
- Vurdering
- Samarbeid med hjemmet

4. Litteraturliste

FORORD

Språkplanen er utarbeidet med utgangspunkt i *Rammeplan for barnehagen og Kunnskapsløftet*. Første del av planen tar for seg barnehagens fagområde *Kommunikasjon, språk og tekst* med prosessmål. Deretter kommer selve språkplanen for barnehagen.

Neste del er kunnskapsløftet med sine hovedområder og kompetansemål. Det er laget egne læringsmål for å oppnå kompetansemålene. Til sist er det laget en egen språkplan for barna på 1. trinn. Språkplanen har konkrete forslag til opplegg gjennom hele året. Den følger en progresjon fra barnehage til skole.

Barnehagen og skolen har ulike målformuleringer, men de syv fagområdene i barnehagen vil barna møte igjen som fag i skolen. Barnehagen og skolen er begge arenaer for lek og læring. Erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som barnet har med seg fra barnehagen er et grunnlag for skolestart, og ikke mål for hva barnet skal mestre, eller kunne når de forlater barnehagen.

Det er viktig å presisere at denne språkplanen er en liten del av språkstimuleringen i barnehagen. Den daglige omsorgen og situasjoner knyttet til den, gir rike muligheter for språkstimulering. Kunnskapsminister Bård Vegar Solhjell sier også i et intervju med tidsskriftet Utdanning at språk er et kjerneområde i barnehagen. Han sier at *dei som ikkje vil erkjenne at leik er den viktigaste kjelda til læring for barnehagebarn, dei har ikkje skjont bæret av ungar*. (Utdanning nr. 13, 20 juni 2008)

Hovedmålet vårt med språkplanen er at når barnet forlater barnehagen skal det oppleve motivasjon for videre læring i skolen.

Birkeland, 28.april 2009-04-29

Wenche Knudsen og Gunnhild Randi Helle Repstad

BARNEHAGEN

FAGOMRÅDE :

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

HOVEDMÅL: Styrke språkutviklingen hos barn med norsk som første- og andrespråk.

METODE: Arbeid med språk skal være lystbetont, lekbetont og gi barn en følelse av mestring

RAMMEPLANEN	PROSESSMÅL
<p><i>Barnehagen skal bidra til at barna</i></p> <p>lytter, observerer og gir respons i gjensidig samhandling med barn og voksne</p>	<p><i>Barnet</i></p> <ul style="list-style-type: none">• deltar i samtale med andre, lytter, tar initiativ og svarer - klarer å gjøre seg forstått.• deltar i samlek over tid,- kan følge sosiale spilleregler som å innrette seg i leken, ta initiativ og viderutvikle den• innehar ulike roller i rollelek
<p>videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd</p>	<ul style="list-style-type: none">• leker med ord og uttrykk• begynner å like vitser og gåter• øker sin interesse for fakta og hvordan ting virker• sorterer i kategorier (eks mat, klær, leker o.s.v)• kan etter hvert sortere etter form, farge, mengde, plassering og størrelse

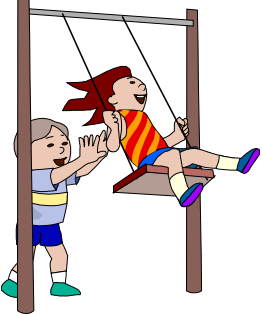
RAMMEPLANEN	PROSESSMÅL
<p>bruker sitt språk for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og skape positive relasjoner i lek og annet samvær</p>	<ul style="list-style-type: none"> • møter andre mennesker på en vennlig måte • kjenner mestringsglede og glede over fellesskapet og relasjonen med andre • viser omsorg for andre • har påvirkning på sin egen hverdag ved å uttrykke ønsker og behov • deler tanker og opplevelser med andre • gjør seg forstått, sender og tar imot budskap • forhandler med barn og voksne • tilpasser språket etter situasjonen
<p>får et positivt forhold til tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser og kunnskaper, samtaler, og som inspirasjon til fabulering og nyskapning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • begynner å kunne beskrive hvordan noe ser ut/er • følger med i høytlesning med bilder, og etter hvert uten bilder • kan etter hvert delta i samtaler om det de har lest og sett på bilder • leker med språket, humor, spøk og tull • gleder seg for eksempel over ordspill, tvetydigheter og rim og rytme

RAMMEPLANEN	PROSESSMÅL
<p>lytter til lyder og rytme i språket og blir fortrolige med symboler som tallsiffer og bokstaver</p>	<ul style="list-style-type: none"> • begynner å vise forståelse for at ord kan deles opp i ord, stavelser og lyder • kjenner igjen navnet sitt og utvikler evne til å legge merke til enkeltlyder i språket (eks første lyd i navnet) • har de fleste lydene på plass • deltar i sang- og regelleker • begynner å interessere seg for bokstaver og lekeskriving • begynner å rime på egen hånd • teller til ti • interesserer seg for tidsbegreper som årstider, ukedager, klokka og tidspunkter som har betydning (eks når barne-TV begynner) • teller og sorterer leker og ting i miljøet rundt seg
<p>blir kjent med bøker, sanger, bilder, media m.m</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opplever glede og spenning ved høytlesning • viser interesse for bøker og besøk på biblioteket • vil etter hvert kunne holde fast ved ei fortelling og fortelle den videre, - først med dialogstøtte og så på egenhånd • viser glede og initiativ i sangaktiviteter • lærer etter hvert å bruke datamaskinen til lekeskriving og ulike pedagogiske spill • benytter film til å tilegne seg ny kunnskap • opplever glede ved å se på film i felleskap

SPRÅKPLAN FOR FØRSKOLEBARN

MÅNED	HVA GJØR VI ?
<p>AUGUST</p> 	<p><i>Skaper gode relasjoner til barn og voksne i barnehagen</i></p> <p>Samtale om hvordan vi har hatt det i sommerferien. En voksen er sekretærhjelp.</p> <p>Synge navnesanger og regler med barnas navn</p> <p>Lese bøker med tema om for eksempel å begynne i barnehage, vennskap, sommerferie, m.m.</p> <p>Lage perm til hvert enkelt førskolebarn. Det kan bli et fint hefte som barna kan få når de slutter i barnehagen.</p> <p>SKRIVEDANS</p> <p>BARN I BEVEGELSE: Månedens bevegelse (Se kalender)</p>

MÅNED	HVA GJØR VI ?
<p data-bbox="323 555 515 589">SEPTEMBER</p> 	<p data-bbox="678 376 1305 409">OPPLEGG FOR 5-ÅRINGENE STARTER:</p> <p data-bbox="678 421 1476 504">Skap en forutsigbar og trygg ramme rundt opplegget. Følg dette opplegget gjennom hele året.</p> <p data-bbox="678 555 1198 589">Eksempel på innhold i samlingene:</p> <ul data-bbox="726 600 1476 1081" style="list-style-type: none"> • Velkomstsang og opprop • Har du en hånddukke eller noe annet som kan være med å skape spenning og konsentrasjon? • Kalender med dato • Sanger, rim og regler • Høytlesningsbok uten, eller med få bilder • Opplegget for dagen gjøres i en samlet gruppe. Dersom det er mange barn kan det være gunstig å dele inn i flere mindre grupper. • Vær sekretær, - skriv ned det barna forteller og /eller lag ei fortelling sammen med barna <p data-bbox="678 1131 1348 1164">SPRÅKSPRELL - Oppmerksomhet for lyder:</p> <ol data-bbox="726 1176 1093 1344" style="list-style-type: none"> 1. Den mystiske boksen 2. Spillemannen 3. Spillemannens lureri 4. Kra-kra, sier kråka <p data-bbox="678 1400 1157 1433">FØR TALLENE: Begrepslæring</p> <p data-bbox="678 1444 1380 1478"><i>Relasjonsbegrep: tilknyttet egenskapen lengde</i></p> <ul data-bbox="726 1489 917 1523" style="list-style-type: none"> • Kort/lang <p data-bbox="678 1579 1332 1612">BARN I BEVEGELSE: Månedens bevegelse</p>

MÅNED	HVA GJØR VI ?
<p data-bbox="300 421 459 454">OKTOBER</p> 	<p data-bbox="598 421 1353 454">SPRÅKSPRELL - <i>Oppmerksomhet for lyder forts</i></p> <ol data-bbox="646 465 1050 589" style="list-style-type: none"> 5. Lyttingen 6. Den forheksede skogen 7. Hvor er spillemannen <p data-bbox="598 645 1074 678">FØR TALLENE: Begrepslæring</p> <p data-bbox="598 689 1337 723"><i>Relasjonsbegreper: Tilknyttet egenskapen høyde</i></p> <ul data-bbox="646 734 815 768" style="list-style-type: none"> • Høy/lav <p data-bbox="598 824 1257 857">BARN I BEVEGELSE: Månedens bevegelse</p> <p data-bbox="598 913 818 947">SKRIVEDANS</p> <p data-bbox="598 1003 1201 1037">Utfylling av TRAS til foreldresamtaler</p>

MÅNED	HVA GJØR VI ?
<p data-bbox="287 1406 475 1440">NOVEMBER</p> 	<p data-bbox="598 1361 1082 1395">SPRÅKSPRELL - <i>Rim og regler:</i></p> <ol data-bbox="646 1406 1145 1574" style="list-style-type: none"> 1. PÅ et gulv lå en ulv 2. En unge skal ikke rekke tunge 3. Rimelotto 4. Ta en ting og la den vandre <p data-bbox="598 1630 1074 1664">FØR TALLENE: begrepslæring</p> <p data-bbox="598 1675 1361 1709"><i>Relasjonbegreper: Tilknyttet egenskapen tykkelse</i></p> <ul data-bbox="646 1720 858 1753" style="list-style-type: none"> • Tykk/tynn <p data-bbox="598 1809 818 1843">SKRIVEDANS</p> <p data-bbox="598 1899 1257 1933">BARN I BEVEGELSE: Månedens bevegelse</p>

MÅNED	HVA GJØR VI ?
<p>DESEMBER</p> 	<p>SPRÅKSPRELL - <i>Rim og regler forts.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Drage- mageboka 2. Regler som rimer 3. Vi rimer ute <p>FØR TALLENE: Begrepslæring <i>Relasjonsbegreper: tilknyttet egenskapen tyngde</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tung/lett <p>SKRIVEDANS</p> <p>BARN I BEVEGELSE: Månedens bevegelse</p>

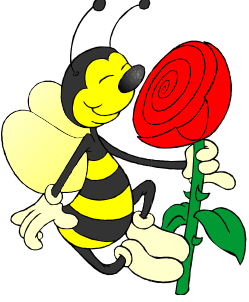
MÅNED	HVA GJØR VI ?
<p>JANUAR</p> 	<p>SPRÅKSPRELL - <i>Stavelsesdeling:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bøtteknotten 2. Tøysekoppen 3. Bøtteknotten på skogstur 4. Post fra Bøtteknotten <p>FØR TALLENE: Begrepslæring <i>Relasjonsbegreper: tilknyttet egenskapen bredde</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bred/smål <p>SKRIVEDANS</p> <p>BARN I BEVEGELSE: Månedens bevegelse</p>

MÅNED	HVA GJØR VI ?
<p data-bbox="304 465 456 499">FEBRUAR</p> 	<p data-bbox="600 421 1155 454">SPRÅKSPRELL <i>Stavelsesdeling forts:</i></p> <ol data-bbox="651 465 938 589" style="list-style-type: none"> 1. Kle-på leken 2. Klappe dyrenavn 3. Klappelek ute <p data-bbox="600 645 1075 678">FØR TALLENE: Begrepslæring</p> <p data-bbox="600 689 1203 723"><i>Relasjonsbegreper: Tilknyttet størrelse</i></p> <ul data-bbox="651 734 852 768" style="list-style-type: none"> • Stor/liten <p data-bbox="600 824 820 857">SKRIVEDANS</p> <p data-bbox="600 913 1251 947">BARN I BEVEGELSE: Månedens bevegelse</p>

MÅNED	HVA GJØR VI ?
<p data-bbox="331 1361 427 1395">MARS</p> 	<p data-bbox="600 1317 1107 1350">SPRÅKSPRELL - <i>Forlydsanalyse:</i></p> <ol data-bbox="651 1361 852 1529" style="list-style-type: none"> 1. Sko-leken 2. I-lyden 3. O-lyden 4. S-lyden <p data-bbox="600 1585 1075 1619">FØR TALLENE: Begrepslæring</p> <p data-bbox="600 1630 1155 1664"><i>Relasjonsbegreper: Tilknyttet masse</i></p> <ul data-bbox="651 1675 836 1742" style="list-style-type: none"> • Lite/mye • <p data-bbox="600 1765 820 1798">SKRIVEDANS</p> <p data-bbox="600 1854 1251 1888">BARN I BEVEGELSE: Månedens bevegelse</p> <p data-bbox="600 1944 1203 1977">Utfylling av TRAS til foreldresamtaler</p>

MÅNED	HVA GJØR VI ?
<p>APRIL</p> 	<p>SPRÅKSPRELL - <i>Forlydsanalysen forts.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A-lyden 2. Forlydsspill 3. Finne forlyder ute <p>FØR TALLENE: Begrepslæring <i>Rekkefølgebegeper:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Først, sist, i midten, foran, bak, mellom <p>SKRIVEDANS</p> <p>BARN I BEVEGELSE: Månedens bevegelse</p>

MÅNED	HVA GJØR VI ?
<p>MAI</p> 	<p>FØR TALLENE: Begrepslæring <i>Formbegreper:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sirkel, kvadrat, triangel, rektangel <p>SKRIVEDANS</p> <p>BARN I BEVEGELSE: Månedens bevegelse</p>

MÅNED	HVA GJØR VI ?
<p data-bbox="331 465 427 501">JUNI</p> 	<p data-bbox="596 421 833 456">FØR TALLENE</p> <p data-bbox="596 465 721 501"><i>Kopling:</i></p> <ol data-bbox="651 510 906 636" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="651 510 868 546">1. Like mange <li data-bbox="651 555 826 591">2. til overs <li data-bbox="651 600 906 636">3. Modellrekker <p data-bbox="596 689 820 725">SKRIVEDANS</p> <p data-bbox="596 779 1257 815">BARN I BEVEGELSE: Månedens bevegelse</p> <p data-bbox="596 869 1203 904">AVSLUTNING FOR FØRSKOLEBARNA</p>

Kunnskapsløftet 1.-2.årstrinn

Hovedområde: Muntlige tekster

Kompetansemål i Kunnskapsløftet	Læringsmål
Elevene skal kunne: <ul style="list-style-type: none">• leke, improvisere og eksperimentere med rim, rytme, språklyder, ord og meningsbærende elementer	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan rime på egen hånd• Jeg vet at det finnes ulike typer ord• Jeg kan dele ord i stavelser• Jeg kan finne alle lydene i ord
<ul style="list-style-type: none">• uttrykke egne følelser og meninger	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan delta i samtaler• Jeg kan fortelle om ting jeg har opplevd
<ul style="list-style-type: none">• fortelle sammenhengende om opplevelser og erfaringer	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan gjenfortelle enkle tekster slik at andre kan forstå
<ul style="list-style-type: none">• samtale om hvordan valg av ord, stemmebruk og intonasjon skaper ulik mening i tekst	<ul style="list-style-type: none">• Jeg deltar i samtale om hvordan valg av ord, stemmebruk og intonasjon skaper ulik mening i tekst
<ul style="list-style-type: none">• lytte og gi respons til andre i samtaler, under framføringer og ved høytlesing	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan lytte konsentrert når noen forteller og leser• Jeg tar hensyn til andre som snakker og venter på tur
<ul style="list-style-type: none">• Samtale om personer og handling i eventyr og fortellinger	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan fortelle fra eventyr og fortelling

Hovedområde: Skriftlige tekster

Kompetansemål i Kunnskapsløftet	Læringsmål
Elevene skal kunne: <ul style="list-style-type: none">• vise forståelse for sammenhengen mellom språklyd og bokstav og mellom talespråk og skriftspråk	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan bokstavnavn og lydnavn til bokstavene
<ul style="list-style-type: none">• trekke bokstavlyder sammen til ord	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan trekke sammen bokstavlydene til ord
<ul style="list-style-type: none">• lese store og små trykte bokstaver	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan lese store og små trykte bokstaver
<ul style="list-style-type: none">• lese enkle tekster med sammenheng og forståelse	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan lese enkle tekster• Jeg kan fortelle og svare på spørsmål fra innholdet i tekstene
<ul style="list-style-type: none">• bruke enkle strategier for leseforståelse	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan bruke et tegne/tankekart
<ul style="list-style-type: none">• bruke bokstaver og eksperimentere med ord, i egen håndskrift og på tastatur	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan skrive• Jeg kan skrive på data
<ul style="list-style-type: none">• bruke datamaskinen til tekstskaping	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan skrive enkle tekster på data
<ul style="list-style-type: none">• finne skjønnlitteratur og faktabøker på biblioteket til egen lesing	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan bruke biblioteket

Hovedområde: Sammensatte tekster

Kompetansemål i kunnskapsløftet	Læringsmål
Elevene skal kunne: <ul style="list-style-type: none">• arbeide kreativt med tegning og skriving i forbindelse med lesing	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan lage bilde til tekst• Jeg kan lage tekst til bilde• Jeg kan lage ei bok
<ul style="list-style-type: none">• uttrykke egne tekstopplevelser gjennom ord, tegninger, bilder, musikk og bevegelser	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan uttrykke tekstopplevelser
<ul style="list-style-type: none">• samtale om hvordan ord og bilde virker sammen i bildebøker og andre bildemedier	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan delta i samtale omkring tekst/bilde

Hovedområde: Språk og kultur

Kompetansemål i kunnskapsløftet	Læringsmål
Elevene skal kunne: <ul style="list-style-type: none">• snakke om innhold og form i eldre og nyere sanger, regler og dikt	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kan gamle og nye regler, sanger og dikt
<ul style="list-style-type: none">• gi uttrykk for hvordan vi forstår noen kjente ordtak og faste uttrykk og forklare opphavet til vanlige ord og uttrykk	<ul style="list-style-type: none">• Jeg kjenner til noen ordtak og faste uttrykk

Språkplan for 1.trinn

Måned	Hva gjør vi?
August 	<ul style="list-style-type: none">• Bruke elevenes navn i tekster og på hyller (Gjenkjenne navnet sitt)• Kalender: begrep dag, dato, måned, årstall• Tekstskaping: Skrive ned noe elevene forteller.• Faste fortellerstunder: Elevene forteller og lytter til andre som forteller• Språkleker: Lytteleker, leker med rim• Rim, regler og sanger• Bli kjent med skolens bibliotek. Låne bøker• Lese ulike bøker og fortellinger• Data: lekeskriving, bli kjent med tastaturet

Måned	Hva gjør vi?
September 	<ul style="list-style-type: none">• Kalender: dag, dato, måned, årstall• Tekstskaping: Skrive ned noe elevene forteller• Øve fortellerrollen og lytterrollen med fokus på respons• Språkleker: Lytteleker, Leker med rim, setninger og ord• Rim, regler og sanger• Lese ulike bøker og fortellinger• Bibliotek- låne/levere bøker• Stasjonsundervisning (Nylund)• Lyd/bokstavinnlæring: S, I, L (se kommentar under)• Fast ukentlig skrivestund• Skrivedans• Data: Lekeskriving, oppgaver med månedens bokstaver, bli kjent med tastaturet

Lyd/bokstavinnlæring: Bruke både store og små bokstaver, med vekt på de små.

Måned	Hva gjør vi?
<p data-bbox="252 360 507 421">Oktober</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalender: dag, dato, måned, årstall • Bli sett og hørt. Lytte til andre som forteller • Språkleker: Leker med rim, setninger og ord, stavelser • Rim, regler og sanger • Lyd/bokstavinnlæring: O, R, E • Stasjonsundervisning, veiledet lesing, medlesing • Tegnekart/tankekart (se kommentar under) • Bibliotek - låne/levere bøker • Lese ulike bøker og fortellinger • Skrivedans • Data: Tastaturtrening, begrepstrening, oppgaver med månedens bokstaver, div. pedagogiske programmer

Tegnekart/tankekart:

Tankekart er et godt hjelpemiddel når klassen skal ha idedugnad. Kartets "sentrum" tegnes/skrives på tavle, storblokk eller transparent, ideene samles og noteres. Deretter kan læreren vise elevene hvordan de kan grupperes. Dette er en arbeidsform som fungerer godt for å aktivisere elevenes bakgrunnskunnskaper.

Måned	Hva gjør vi?
<p>November</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalender: dag, dato, måned, årstall • Språkleker: Setninger og ord, stavelser, framlyder • Rim, regler og sanger • Lyd/bokstavinnlæring: M, A, V • Stasjonsundervisning, veiledet lesing, medlesing • Bibliotek - låne/levere bøker • Skrivestunder/Lekeskriving • Bok i bruk: Flekkmonsteret • Eventyr. Dramatisering • Gjenfortelling og fortellingsstruktur: Fabeldyret (Se kommentar under) • Skrivedans • Data: Tastaturtrening, begrepstrening, oppgaver med månedens bokstaver, div. pedagogiske programmer

Fabeldyret: Symboliserer eventyrenes fortellingsstruktur. Dyret har et hode, en kropp og en hale, og disse tre kroppsdelene svarer til fortellingsstrukturen med innledning (hode), handling (kropp) og avslutning (hale).

Innledning: Hvem handler det om? Hvor skjedde det? Når skjedde det?

Handling: Hva skjedde? (eventuelt: Hvorfor skjedde det? Hvordan skjedde det?)

Avslutning: Hva skjedde til slutt?

Fabeldyret kan brukes som en "huskelapp", for minne elevene på hva de må huske når de gjenforteller, og i hvilken rekkefølge.

Måned	Hva gjør vi?
<p>Desember</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalender: dag, dato, måned, årstall • Lytte til advent og julefortellinger • Rim, regler og sanger • Skrive julekort • Skrivestunder/lekeskriving • Veiledet lesing, medlesing • Bibliotek - låne/levere bøker • Skrivedans

Måned	Hva gjør vi?
<p data-bbox="272 409 488 470">Januar</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalender: dag, dato, måned, årstall • Språkleker: Setninger og ord, stavelser, framlyder, siste lyd, fonemer • Begrepstrening. Lengde: Kort/lang, Høyde: Høy/lav • Lyd/bokstavinnlæring: N, D, F • Stasjonsundervisning, veiledet lesing, medlesing • Høyfrekvente ord • Bibliotek - låne/levere bøker • Skrivestunder • Skrivedans • Tema: Vann. Lese fagbok om vann. Høytlesning med lesestopp (se forklaring under) • Data: Tastaturtrening, oppgaver med månedens bokstaver, div. pedagogiske spill

Høytlesning med lesestopp

Gjøre lesestopp. Dele opp leseprosessen. (bok: vann)

- Se på bokas forside. Dekk til tittelen. Hva tror du boka handler om?
- Tenkepause (halvt minutt)
- To og to snakker sammen
- Vi hører på hva elevene har kommet fram til. En og en snakker.
- Hva vet dere om vann? Vi lager et tankekart. (skrive med blå farge)
- Lese noen sider fra boka, så lesestopp.
- Hva tror du skjer videre?
- Tenkepause (halvt minutt)
- To og to snakker sammen
- Vi hører på hva elevene har kommet fram til. En og en snakker
- Vi leser resten av boka.
- Vet dere mer om vann nå?
- Vi skriver det nye vi har lært på tankekartet. (rød farge)
- Tegn det du likte best fra boka.

Måned	Hva gjør vi?
<p data-bbox="256 405 504 465">Februar</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalender: dag, dato, måned, årstall • Språkleker: Setninger og ord, stavelser, framlyder, siste lyd, fonemer • Begrepstrening: Tykk/tynn, tung/lett, Bred/smål • Lyd/bokstavinnlæring: H, U, B • Stasjonsundervisning, veiledet lesing, medlesing • Høyfrekvente ord • Bibliotek - låne/levere bøker • Skrivestunder • Skrivedans • Data: Tastaturtrening, oppgaver med månedens bokstaver, div. pedagogiske spill, lekeskriving, eksperimentere med ord

Måned	Hva gjør vi?
<p data-bbox="301 1321 458 1382">Mars</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalender: dag, dato, måned, årstall • Språkleker: Rimeleker, framlyder, siste lyd, fonemer • Begrepstrening: Stor/liten, Lite/mye • Lyd/bokstavinnlæring: K, J, T • Stasjonsundervisning, veiledet lesing, medlesing • Høyfrekvente ord • Bibliotek - låne/levere bøker • Skrivestunder • Lesestunder • Skrivedans • Data: Tastaturtrening, oppgaver med månedens bokstaver, div. pedagogiske spill, lekeskriving

Måned	Hva gjør vi?
<p data-bbox="304 450 453 517">April</p> 	<ul data-bbox="651 309 1353 1010" style="list-style-type: none"> • Kalender: dag, dato, måned, årstall • Språkleker: Setninger og ord, stavelser, framlyder, siste ly, fonemer • Begrepstrening: Først, sist, i midten, foran, bak, mellom • Lyd/bokstavinnlæring: Ø, P, G • Stasjonsundervisning, veiledet lesing, medlesing • Høyfrekvente ord • Bibliotek - låne/levere bøker • Skrivestunder • Lesestunder • Skrivedans • Data: Tastaturtrening, oppgaver med månedens bokstaver, div. pedagogiske spill, lekeskriving, eksperimentere med ord

Måned	Hva gjør vi?
<p data-bbox="323 1413 437 1480">Mai</p> 	<ul data-bbox="651 1265 1362 1973" style="list-style-type: none"> • Kalender: dag, dato, måned, årstall • Språkleker: framlyder, siste lyd, fonemer • Begrepstrening: I, på • Lyd/bokstavinnlæring: Y, Æ, Å • Stasjonsundervisning, veiledet lesing, medlesing • Høyfrekvente ord • Skolens bibliotek - låne/levere bøker • Besøke biblioteket på Birkeland • Dikt og fortellinger. Tema: våren, sommeren • Skrivestunder • Daglige lesestunder • Skrivedans • Data: Tastaturtrening, oppgaver med månedens bokstaver, div. pedagogiske spill, lekeskriving, eksperimentere med ord

Måned	Hva gjør vi?
<p style="text-align: center;">Juni</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalender: dag, dato, måned, årstall • Språkleker: Repetisjon • Lyd/bokstavinnlæring: C, W, Z, Q, X • Stasjonsundervisning, veiledet lesing, medlesing • Høyfrekvente ord • Skolens bibliotek - låne/levere bøker • Dikt og fortellinger: Tema: våren, sommeren • Skrivestunder • Daglige lesestunder • Temauke: Mollestadeika • VØL-skjema (Se kommentar under) • Skrivedans • Data: Tastaturtrening, oppgaver med månedens bokstaver, div. pedagogiske spill, lekeskriving, eksperimentere med ord

VØL-skjema:

VØL-skjema passer godt å bruke i oppstarten av nytt tema (for eksempel Mollestadeika)

Elevene starter med det de **Vet**

Det elevene **Ønsker** å lære blir utgangspunktet for videre arbeid.

Kolonnen har **Lært** brukes som en oppsummering.

Eksempel på VØL-skjema

V (Vet)	Ø (Ønsker å lære)	L (Har lært)

Vurdering

Trinn	Tiltak	Når
1	Teste i: rim, bokstavene/lydene vi har lært til nå (skrive, uttale)	September (før konferansene)
1	Teste i: rim, stavelser, lytte ut lyder, skrive ord, bokstavene/lydene vi har lært (skrive, uttale)	Mars (før konferansene)
1	Obligatorisk kartleggingsprøve i norsk	Mai

Samarbeid med hjemmet

Tiltak	Tid	Innhold
Foreldremøte	August	Halvårsplan Språkleker (Jørgen Frost) Læringsmål
Obligatorisk foreldrekurs/veiledning	September	Veiledet lesing, medlesing, høyfrekvente ord, stasjonsarbeid, arbeid med lydene
Konferanser	September	Individuell orientering og veiledning om leseutvikling
Konferanser	Mars	Norsk- hvor er vi? Hva jobber vi med videre? Individuell orientering og veiledning om leseutvikling

Litteraturliste

Veileder: *Fra eldst til yngst*, Kunnskapsdepartementet

Barnehageloven. 17.06.2005

Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. 1.08.2006

Marit Gjervan (red.) *Temahefte om språklig og kulturelt mangfold*.
Kunnskapsdepartementet 2006

Lise Olvik og Anne Marit Valle. *Språksprell i barnehagen og skolen*.
Gyldendal Norsk Forlag AS 2005

Lucie Fossum Ihlen ,Lena Malinovsky Finnanger. *Snakkepakken*.
a.s.riktige leker, Oslo

Snorre A. Ostad. *Før tallene, metodisk veiledning*.
J.W. Cappelens Forlag as 1982

Eirin Brænde, Snorre A. Ostad, Kjersti Sylling. *Før tallene, kopieringsoriginaler*.
J.W.Cappelens Forlag a.s. 1994

Anne Høigård. *Barns språkutvikling - muntlig og skriftlig*.
Universitetsforlaget 2001

Liv Astrid Aartun , Wenche Knudsen, Marta Hallberg og Rune Risdal.
Barn i lek og bevegelse. Aktivitetskalender.

Ebba Sporstøl. *Tuba Luba. Lesehefte 1*. Tell forlag as 2002

Ebba Sporstøl. *Tuba Luba. Bokstavhefte 1*. Tell forlag as 2002

Herdis Øyehaug Karlstad. *Ressursperm Tuba Luba*. Tell forlag as 2004

Annette Lønnegaard og Jørgen Frost. *Språkleker, praktisk del*.
Cappelen Damm forlag

Kunnskapsløftet: *Fag og læreplaner i grunnskolen*.
Pedlex Norsk Skoleinformasjon, 2008

ORD

DISSE ORDENE KAN EN LESE
DISSE ORDENE KAN EN HØRE
DISSE ORDENE KAN EN LEKE
DISSE ORDENE KAN EN LAGE

EN KAN BLI GLAD AV ORD
EN KAN BLI SINT AV ORD
EN KAN BLI ERTET AV ORD
EN KAN BLI TRØSTET AV ORD

EN LÆRER SEG Å FORSTÅ MED ORD
EN LÆRER SEG Å FORKLARE MED ORD
OG ORDENE HJELPER OSS
TIL Å LEVE MED HVERANDRE

DE FORTELLER OM MEG
DE FORTELLER OM DEG
DE FORTELLER OM OSS MENNESKER
OG OM VÅR VERDEN

HER ER ORDENE MINE
DU FÅR DEM
NÅ ER DE DINE

Bent Erik Hedin

